

Oslo kommune
Byrådsavdeling for næring og kultur

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 dep
0030 OSLO

Dato: 07.02.2007

Deres ref:
2006/2706Ki

Vår ref (saksnr):
200601906-13

Saksbeh:
Jens Helgebostad, (234)61644

Arkivkode:
800

HØRING - NOU 2006: STATEN OG DEN NORSKE KIRKE

Oslo kommune viser til brev, datert 24.04.2006. Saken ble behandlet i Oslo bystyre 31.01.2006, sak 24/07. (Kopi av saksprotokoll følger vedlagt). Bystyret fattet følgende vedtak:

Oslo kommune er i brev av 24.04.2006 fra Kirke- og kulturdepartementet bedt om å avgi høringsuttalelse til NOU 2006:2 om Staten og Den norske kirke om statskirkeordningen og den fremtidige organiseringen og finansieringen av Den norske kirke.

Fremtidig kirkeordning: Den norske kirkes primære oppgave er den misjonerende del av virksomheten. Dette, sammenholdt med det faktum at en rekke tros- og livssynssamfunn representerer en stor del av landets befolkning, medfører at tiden vil kunne anses å være moden for at Den norske kirke etableres som et selvstendig trossamfunn. Oslo kommune anbefaler at Den norske kirke organiseres som en selvstendig folkekirke.

Statens oppgaver er å ivareta fellesskapets og enkeltindividenes interesser uavhengig av politisk, ideologisk og religiøst ståsted og sikre borgernes rettigheter slik disse kommer til uttrykk i menneskerettighetskonvensjoner og nasjonal lovgivning. Derfor er det viktig at en stat er upartisk i forhold til tro og livssyn for best å kunne realisere og ivareta tros- og livssynsfriheten på en likeverdig måte.

Oslo kommune er enig i at en selvstendig kirke vil i større grad kunne utfordre medlemmene til personlig ansvar og engasjement. Et skille mellom kirke og stat vil kunne virke vitaliserende på kirken ved at eierskapet til egen kirke blir mer tydelig, slik vi ser i andre selvstendige trossamfunn. Det er viktig å presisere at Den norske kirke ikke lenger er statens eiendom, men eies fullt og helt av Den norske kirkes medlemmer.

Det har vært uttrykt bekymring for at kirkens medlemstall vil bli redusert dersom kirke og stat skiller lag. Oslo kommune er enig i mindretallets synspunkter at det er positivt med bevissthet og mulighet til aktiv å ta stilling til om man ønsker å være medlem eller ei.

Finansiering: Når det gjelder kommunens forpliktelser til å utrede utgifter til kirkens virksomhet i henhold til den opplistingen som fremgår av kirkeloven § 15, viser erfaringene for Oslo kommunes vedkommende fra den nye kirkeloven i sin helhet trådte i kraft 01.01.1997 at

tilskuddet til Den norske kirke utgjør en betydelig utgift for Oslo kommune. Tilskuddet til tros- og livssynssamfunn som ikke tilhører Den norske kirke og som er en konsekvens av kommunens budsjetterte utgifter til Den norske kirke utgjør også en betydelig utgift for Oslo kommune.

Ut i fra Oslo kommunes synspunkter på fremtidig organisering av Den norske kirke og erfaringer med dagens system for finansiering av kirken vil Oslo kommune anbefale en statlig grunnfinansiering av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Grunnfinansieringen til tros- og livssynsamfunn gis pr. hode og trekkes inn av staten over skatteseddelen. Utover denne grunnfinansieringen er det opp til Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunn å fastsette ordninger for egne inntekter. Oslo kommune støtter anbefalingen fra utvalgets flertall (11 av 20 medlemmer) om finansiering av en selvstendig folkekirke.

Gravferdsforvaltning: Gravferdsvirksomheten må anses å være en samfunnsoppgave. Det vises her til at begravelser både har en kulturell og hygienisk side samt at både begravelse og kremasjon skal ivaretas for alle innbyggere uansett hvilken tro eller hvilket livssyn avdøde tilhørte.

Kommunen har det lovpålagte ansvaret for å skaffe tilstrekkelig areal til graver. Ved en overføring av både forvaltnings- og driftsansvaret for gravferdsvirksomheten til kommunene vil det derfor være nødvendig å tilbakeføre til vedkommende kommuner de gravarealene kommunen har anskaffet. Behovet for tilbakeføring av gravareal og gravkapell begrunnes i at kommunene for å kunne ivareta denne oppgaven på en tilfredsstillende måte vil måtte ha eiers råderett. Det vises her bl.a. til at bruk av eksisterende kirkegårder/gravlunder fortløpende vil måtte innbefatte planlegging og disponering av arealene, herunder vurdering av gjenbruk av graver. Det vil derfor ikke være tilfredsstillende med en løsning ved at kun fremtidige kirkegårder/gravlunder inngår i kommunens forvaltning.

Det anbefales at kommunene får ansvaret for drift og forvaltning av kirkegårder, gravlunder og gravkapell. Det anbefales videre at kirkegårder som ligger i tilknytning til en kirke fortsatt bør hete kirkegård, mens gravlunder og gravplasser som ikke ligger i tilknytning til en kirke anbefales benevnt med det nøytrale begrepet gravlund. For Oslos vedkommende er det allerede pr i dag en rekke gravplasser som benevnes gravlund.

Fredede og vernede kirker: Oslo kommune er enig i utvalgets vurdering om at landets eldre kirker og kirkegårder er en vesentlig kilde til forståelse av norsk kulturhistorie, både i form av kunnskap om kristen kulturarv, trosliv og trosuttrykk, og i form av byggeskikk, håndverkstradisjoner, materialbruk og stilarter. Kirkenes utsmykning er blant landets viktigste kunstskatter. Oslo kommune er også enig med utvalget i at hovedbegrunnelsen for vern av kirker er motivert ut fra samfunnets kulturhistoriske behov. Alle ordninger som etableres for kirkebygg må også omfatte fredede og verneverdige bygg for andre tros- og livssynssamfunn.

Oslo kommune er videre enig med utvalget i at både ulikheter i kommunens økonomiske evne og de totale kostnadene ved å finansiere istandsetting og vedlikehold av de gamle kirkene tilsier et sterkere statlig engasjement, og at staten bør etablere ordninger for kontinuerlig finansiering utover normalt vedlikehold. Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om at uavhengig av kirkeordning må istandsetting og vedlikehold av fredede og verneverdige kirker bli et offentlig ansvar og at det må etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige bygg for andre tros- og livssynssamfunn. Oslo kommune støtter dette.

Oslo kommune støtter utvalgets anbefaling om at det i tillegg til de ordninger som finnes for tilskudd til kulturhistoriske bygg, opprettes en særskilt statlig kirkeantikvarisk tilskuddsordning tilsvarende den svenske ordningen. Tilskuddsordningen skal automatisk tre i kraft når et

kirkebygg er fredet eller vernet. Oslo kommune er enig med utvalget i at en slik tilskuddsordning, uavhengig av fremtidig kirkeordning, skal forvaltes av sentrale myndigheter.

Utvalget anfører at det ofte er konflikter mellom vernehensyn og bruksbehov knyttet til kirkene, og at dette skaper motstridende interesser knyttet til kirkebygg. Mange menigheter opplever at vernehensyn gjør den kirkelige virksomheten vanskelig. Oslo kommune er enig i denne beskrivelsen, og vil presisere at det er viktig at kirken både utbedres og bevares som kulturhistoriske bygninger, og at de oppgraderes for praktisk bruk.

Utvalget mener at alle kirker må kunne tjene sitt bruksformål som menighetskirke uavhengig av vernestatus, og at det bør vurderes å innføre en ordning der kirker som er i bruk til kirkelige formål har et mindre restriktivt vern av hensyn til bruksbehovene. Oslo kommune støtter dette.

Oslo kommune er positiv til forslaget om en styrking av den kulturfaglige kompetansen i kirken og er enig i at det er behov for å etablere et kulturminnefaglig kompetansesenter innenfor Den norske kirke.

Eiendomsrett: Eiendommer eid av OVF har liten praktisk betydning for Oslo kommune. Oslo kommune forutsetter at dersom kirken settes i stand til å ivareta sine oppgaver adskilt fra staten, bør OVF kunne stilles til kirkens disposisjon med utvidet bruksmandat enn hva dagens strenge bestemmelser tillater. Oslo kommune legger til grunn at dersom OVF stilles til kirkens disposisjon, må fondets midler kunne anvendes til å ivareta vedlikehold og rehabilitering av kirker som er påkrevd.

I en del tilfeller bortfester OVF eiendom/grunn til offentlige og allmenne formål. Det bør uansett valg av løsning i forhold til Den norske kirke og staten og fremtidig forvaltning av OVF legges til grunn at fester/leier av nevnte eiendommer bør vederlagsfritt få overskjøtet eiendommen alternativt gitt en alminnelig innløsningsrett. Oslo kommune viser her til at kirken gjennom tidene vederlagsfritt har fått tomter til sin virksomhet av kommunen.

Hovedregelen er at sognene pr i dag eier så vel kirker som kirkegårder og gravlunder. Ved et eventuelt skille mellom staten og Den norske kirke er Oslo kommune ikke enig i utvalgets flertall i forhold til at det vil være uvesentlig om eierskapet til gravlunder/kirkegårder forblir kirkens eie selv om kommunen rettslig sett skulle overta forvaltningsansvaret for gravferden. Eiendomsretten bør etter Oslo kommunes syn følge forvalter av oppgaven, på tilsvarende måte som i gjeldende gravferdslov.

Dersom kirke eller kirkegård/gravlund som Oslo kommune har finansiert nedlegges eller selges, bør Oslo kommune gjøre krav på eiendomsrett eller økonomisk kompensasjon. Hver enkelt kirkegård/gravlund må ved et eventuelt rettslig forvaltningsskifte vurderes konkret med tanke på eventuell tilbakeføring av eiendomsretten til Oslo kommune.

Oslo kommune har ved ikrafttredelse av gjeldende lovgivning for kirke og gravferd lagt til grunn at dersom stat og kirke i fremtiden skiller lag er det en forutsetning at det skal kunne fremmes et krav på eiendomsrett eller økonomisk kompensasjon for eiendom som er finansiert ved kommunale midler og at dette skal gjøres/skje etter en særskilt vurdering. Oslo kommune opprettholder denne vurderingen.

Oslo kommune er videre med henvisning til ovennevnte uenig med utvalget i antagelsen om at det er naturlig at Den norske kirke sentralt, ved Kirkemøtet, trer inn i de rettslige posisjoner som departementet har i dag etter kirkeloven i forhold til soknets eiendomsrett.

Tilsvarende legger Oslo kommune til grunn at eiendomsretten til driftsbygninger knyttet til kirkegårdene/gravlundene som i kraft av gjeldende lov er overført til Den norske kirke v/kirkelig fellesråd, skal tilbakeføres til kommunen dersom kommunen rettslig sett skal ivareta forvalteransvaret for gravferdsdriften.

Oslo kommune vil i forbindelse med det økonomiske oppgjøret som skal komme fremheve at det både vil være riktig og nødvendig at både stat og kommune viser en romslighet i denne forbindelsen som ikke bidrar til å utarme kirken.

Oslo kommune slutter seg til Gjønnnesutvalgets mindretallsforslag, alternativ 3, om fullt skille mellom stat og kirke.

Vennlig hilsen

Lasse Johannessen
kommunaldirektør

Anne Brit Lindsøe
kultursjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: Kopi av saksprotokoll fra møte i Oslo bystyre 31.01.2007

Kopi til: Kirkelig Fellesråd i Oslo, pb. 2673 St. Hanshaugen, 0131 Oslo